

ТЕМА 3. Национална ситуация.

Националната нормативна рамка на работата с деца и за деца.

Национално законодателство

Международни актове, пряко приложими в България

Какво трябва да знаем?

- Как се йерархизират нормативните актове?
- Кои актове оформят националната правна рамка за работа с деца и за деца
- Кои актове участват в правната рамка за защита на личността
- Кои международни актове имат силата на национално законодателство по отношение правата на човека и правата на детето

Какво трябва да можем?

- Да различаваме степените на нормативните актове, тяхната тежест в правния мир
- Да разпознаваме тематичния обхват на отделните нормативни актове

I: ЙЕРАРХИЯ НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ У НАС

Правните норми се намират помежду си в стъпаловидно подредени взаимоотношения на йерархия. Основният принцип в йерархията е, че правна норма от по-долно стъпало не може да противоречи на правна норма от по-горно стъпало. Ако все пак такова противоречие бъде установено, правната последица е прилагане на нормативния акт с по-висок ранг.

На върха на йерархията според своята юридическа сила седи **Конституцията** на Република България. Конституцията обаче поставя само начала, не урежда в детайли обществените отношения и за това се налага издаването на Закони, Кодекси и други подзаконови нормативни актове.

След Конституцията са **международните договори**, които, когато са ратифицирани и влезли в сила имат така наречения примат пред националното законодателство, т.е. при спор съда следва да приложи нормите от международния договор, ако те си противоречат с нормативен акт в националното законодателство.

На следващо място са **кодексите и законите**. Те имат една и съща юридическа сила, а разликата е само в техния предметен обхват. Кодексът урежда по-широк кръг обществени отношения. Със закони и кодекси се уреждат обществени отношения, които се поддават на трайна уредба. Ако се урежда нещо временно, то се прави с **подзаконов нормативен акт**. За разлика от кодексите и законите, които се приемат от Народното събрание, подзаконовите нормативни актове се приемат от органите на изпълнителната власт (например: Министерски съвет, министри) и на местното самоуправление (Общински съвет). Към тези актове спадат: **Постановления, правилници, наредби и инструкции**.

Министерски съвет може да приема всеки един от тези актове с постановления, като самите постановления на Министерски съвет са два вида: първични и вторични. С първичните Министерски съвет урежда определени обществени отношения, неуредени от закона, но въз основа на него. А с вторичните приема правилници, наредби и инструкции. Министрите не могат да издават постановления, но могат да издават останалите три вида подзаконови нормативни актове. Разликата между тях е следната:

Правилникът е нормативен акт, който се издава за прилагане на закон в неговата цялост или за организацията на държавни и местни органи или за вътрешния ред на тяхната дейност.

Наредбата е нормативен акт, който се издава за прилагане само на отделни разпоредби или подразделения на даден нормативен акт от по-висш ранг и най-често това е Закон.

Инструкцията е нормативен акт, с който висшестоящ орган дава указания до подчинени нему органи относно прилагане на нормативен акт, който той е издал или чието изпълнение трябва да осигури

II: НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Държавата генерира освен нормативни актове, и ненормативни документи. Такива са стратегиите, пътните карти, програмите (и други). На практика стратегиите са пожелателни текстове с дълъг хоризонт. На база на тях се пишат пътни карти със същия или по-кратък хоризонт, а след това на база на двете изпълнителната власт предприема действия. Част от тези действия са инициативи за изменение на нормативната уредба.

Нормативните актове имат за цел да уредят обществените отношения в дадена сфера и да определят ролята на държавните институции в тази сфера. Ненормативните документи имат за цел да разкажат какво планира да прави изпълнителната власт в средносрочен или дългосрочен план. Стратегиите са най-обща и „пожелателни“, пътните карти и плановете описват какво точно ще се случи. Всеки такъв документ може да предпише изменения в някой нормативен акт. Правителството публикува за обсъждане и нормативните актове и ненормативните документи на [портала за обществени консултации](#).

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ДЕТЕТО 2019 - 2030: определя приоритетните направления и действия за подобряване благосъстоянието на децата в България. Разработена е в съответствие с целите и принципите на Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето по отношение на мястото на детето в обществото, правото му на живот в семейна среда, осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата на децата, подобряване здравето на децата и намаляването на риска от бедност.

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ „ВИЗИЯ ЗА ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЦАТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ” - гарантира правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности; цели нормативно регламентиране, финансово обезпечаване и кадрово осигуряване на широк спектър от услуги за деца и семейства в общността; повишаване капацитета в системата за закрила на детето чрез ясно очертаване и ефективно разпределение на правомощията и отговорностите на органите за закрила на детето, доставчиците на услуги и осигуряване на адекватен професионален капацитет за ефективното функциониране на системата; закриване на 137 институции за деца в рамките на 15 години; недопускане настаняването и отглеждането на деца от 0 до 3 години в резидентна грижа от всякакъв тип след приключване на реформата.

Деинституционализацията е процес на замяна на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността, като не се ограничава само до извеждане на децата от институциите. Това е процес на предотвратяване на настаняванията на деца в институциите, създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността и протича на много нива: работа със семейства и специалисти от социалната сфера и близки до нея области по превенция на изоставянето и институционализацията на деца с цел да се ограничи и постепенно прекрати постъпването на деца в институции, както и да се подкрепи реинтегрирането на децата в родните им семейства; реформа и работа в системата за социално подпомагане за реализиране на програми за социална подкрепа и закрила в подкрепа на родното и разширеното семейство за превенция на изоставянето и отглеждане на децата в семейна среда; разкриване на алтернативни услуги и форми на грижа, за да се създаде възможност за извеждане на децата от институциите или предотвратяване тяхното настаняване; насърчаване развитието на осиновяването и приемната грижа с фокус върху развитие на услугите за деца 0-3 години; ангажиране на обществеността в подкрепа на децата, напускащи институции, за тяхното социално включване; поставяне на децата и семействата в центъра на работата на всички, работещи с деца.

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА – създава условия за независим и достоен живот за възрастни хора и хора с увреждания като бъде подобрен достъпа до качествени социални услуги, разширяване на тяхната мрежа в страната, реализиране на деинституционализация, както и насърчаване на взаимодействието между здравните и социалните услуги.

Ключовите дейности за реализация на политиката за развитие на дългосрочната грижа са структурирани в няколко основни направления. На първо място достъпът до социални услуги се разширява, подобрява се тяхното качество и се насърчава взаимодействието между здравни, социални и обучителни услуги. Предвижда се изграждане на адекватна мрежа от социални услуги в общността и домашна среда и равномерното разпределение на тези услуги на територията на цялата страна. Развиват се иновативни междусекторни услуги, включващи рехабилитация, трудотерапия и учене през целия живот. В допълнение се разработват и усъвършенстват стандарти за предоставяне на услуги за дългосрочна грижа и др.

Във връзка с насърчаване процеса на деинституционализация на възрастните хора и хората с увреждания, настанени в специализирани институции, стратегията предвижда изготвяне на оценка на потребностите на всяко лице и определяне на необходимостта от подкрепа, както и на план с мерки за извеждането му от специализираната институция. В допълнение се предвижда реализиране на мерки за превенция на риска от институционализация чрез предоставяне на алтернативни форми на социални услуги в общността и гарантиране активното участие на лицето в този процес.

Предвижда се разработването на мерки за осигуряване на подкрепа за лицата и специалистите, полагащи грижи за възрастните хора и хората с увреждания, както и по отношение повишаване ефективността и подобряване механизмите за финансиране на услугите. Заложено е въвеждане на финансиране на услугите, което да отчита потреблението, продуктивността и качеството на доставяната грижа, като постепенно се увеличава процентът на финансиране на база продуктивност за сметка на финансирането на база капацитет

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА 2021 - 2030: представя националната и европейската рамка на младежката политика; предизвикателствата пред развитието на младите хора в България; предлага визията на политиката за младежта, стратегическите цели и задачи. Ориентирана е към младите хора на възраст от 15 до 29 години.

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА БОРБА С НАРКОТИЦИТЕ 2020 - 2024: прилага утвърдени в предишните национални стратегии за борба с наркотиците принципи: стремеж за по-висока ефективност; начин за успешното изпълнение на поставените цели; подход, основан на опит и резултати от научни изследвания; прозрачност; управление и изпълнение на стратегията, достъпни за външно

наблюдение и контрол; партньорство и сътрудничество - изпълнение на националната стратегия с широко участие на държавни и общински институции, представители на частния сектор и структури на гражданското общество.

Основава се на интегриран и балансиран подход към проблемите, свързани с намаляване на търсенето и предлагането на наркотици. Визията ѝ е българските граждани да успяват да реализират своя потенциал и целите си, запазвайки здравето си, без наркотични вещества.

СЕМЕЕН КОДЕКС - урежда отношенията, основани на брак, родство и осиновяване, както и настойничеството и попечителството; урежда особената закрила на децата и равенството на родените в брака, извън брака и на осиновените деца. Основните принципи на Семейния кодекс са:

1. закрила от държавата и обществото на брака и на семейството;
2. равенство на мъжа и жената;
3. доброволност на брачния съюз;
4. особена закрила на децата;
5. равенство на родените в брака, извън брака и на осиновените деца;
6. зачитане на личността в семейството;
7. уважение, грижа и подкрепа между членовете на семейството.

КОДЕКС НА ТРУДА – урежда трудовите отношения, както и други отношения, непосредствено свързани с тях. Цели да осигури свободата и закрилата на труда, справедливи и достойни условия на труд, както и осъществяване на социален диалог между държавата, работниците, служителите, работодателите и техните организации за уреждане на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения.

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО - урежда правата, принципите и мерките за закрила на детето, органите на държавата и общините и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по закрила на детето, както и участието на юридически лица с нестопанска цел и физически лица в такива дейности.

Принципи на закрила: зачитане и уважение на личността на детето; отглеждане на детето в семейна среда; осигуряване по най-добър начин на интересите на детето; специална закрила на дете в риск или с изявени дарби; насърчаване на доброволното участие в дейностите по закрилата на детето; подбор на лицата, пряко ангажирани в дейностите по закрила на детето, съобразно техните личностни и социални качества и грижа за тяхната професионална квалификация; временен характер на ограничителните мерки; незабавност на действията по закрила на детето; грижа в съответствие с потребностите на детето; осигуряване развитието на дете с изявени дарби; насърчаване на отговорното

родителство; подкрепа на семейството; превантивни мерки за сигурност и закрила на детето; контрол по ефективността на предприетите мерки.

Мерки за закрила: съдействие, подпомагане и услуги в семейна среда; настаняване в семейство на роднини или близки; осиновяване; настаняване в приемно семейство; предоставяне на социални услуги - резидентен тип; настаняване в специализирана институция; полицейска закрила; специализирана закрила на обществени места; информиране за правата и задълженията на децата и родителите; осигуряване на превантивни мерки за сигурност и защита на детето; осигуряване на правна помощ от държавата; специални грижи за децата с увреждания; вземане на временни мерки за закрила на дете в случаите и при условията на чл. 12 от Хагската конвенция (за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата).

ЗАКОН ЗА ЛИЦАТА И СЕМЕЙСТВОТО – урежда способността на лицето да бъде носител на права и задължения – в т.ч. на физическото и на юридическото лице; регламентира пълнолетие, непълнолетие и малолетност; дееспособност и недееспособност; поставяне под пълно или ограничено запрещение.

ЗАКОН ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ - урежда обществените отношения, свързани с гарантирането на правото на гражданите в Република България на социално подпомагане чрез социални помощи. Урежда сектора на социалното подпомагане, в т.ч. административната уредба. Цели подпомагане на гражданите, които без помощта на друго не могат да задоволяват своите основни жизнени потребности; укрепване и развитие на обществената солидарност в трудни житейски ситуации; подкрепа за социално включване на лицата, които получават социални помощи, и на лицата, които ползват социални услуги; подпомагане на трудовата заетост на безработните лица, които отговарят на изискванията за получаването на месечни социални помощи.

ЗАКОН ЗА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ – урежда предоставянето, ползването, планирането, финансирането, качеството, контрола и мониторинга на социалните услуги в Република България. Цели гарантиране на равен достъп до социални услуги, отговарящи на индивидуалните потребности на лицата; гарантиране на качеството и ефективността на социалните услуги; гарантиране на правото на всяко лице на подкрепа за живот в домашна среда и в общността; насърчаване на интегрирания подход при осигуряването на подкрепа на лицата; насърчаване и развитие на публично-частното партньорство при предоставянето на социални услуги.

Основните принципи на Закона са:

1. наличие на различни видове социални услуги;
2. достъпност на социалните услуги;

3. индивидуализиране на подкрепата;
4. всеобхватност, интегрираност и непрекъснатост на подкрепата;
5. превенция на институционализацията;
6. зачитане правата на лицата, ползващи социални услуги, и гарантиране на активното им участие при вземането на решения;
7. гъвкавост и прозрачност при управлението на социалните услуги;
8. участие на всички заинтересовани страни и използване на всички налични ресурси.

ЗАКОН ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА - урежда условията за придобиване правото на семейни помощи при бременност, раждане и отглеждане на деца, формите и реда за тяхното предоставяне. Семейните помощи са средства в пари и/или в натура, които подпомагат отглеждането на децата в семейна среда от родителите или от лицата, полагащи грижи за тях.

ЗАКОН ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ - урежда обществените отношения, свързани с интеграцията на хората с увреждания. Цели създаване на условия и гаранции за равнопоставеност на хората с увреждания; социална интеграция на хората с увреждания и упражняване на правата им; подкрепа на хората с увреждания и техните семейства; интегриране на хората с увреждания в работна среда. Интеграцията на хората с увреждания се осъществява чрез медицинска и социална рехабилитация; образование и професионално обучение; трудова заетост и професионална реализация; достъпна жизнена и архитектурна среда; социални услуги; социално-икономическа защита; достъпна информация.

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ - урежда правата на лицата, пострадали от домашно насилие, мерките за защита и реда за тяхното налагане. Отговорността по този закон не изключва гражданската, административнонаказателната и наказателната отговорност на извършителя. Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство. За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ - урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване. Целта е да осигури на всяко лице правото на равенство пред закона; равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот; ефективна защита срещу дискриминацията. Законът защитава от дискриминация всички

физически лица на територията на Република България. Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. Тормозът на основа на признаците за дискриминация, сексуалният тормоз, подбуждането към дискриминация, преследването и расовата сегрегация, както и изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се смятат за дискриминация.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО - урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите. Опазването на здравето на гражданите като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие е национален приоритет и се гарантира от държавата чрез прилагане на равнопоставеност при ползване на здравни услуги; осигуряване на достъпна и качествена здравна помощ, с приоритет за деца, бременни и майки на деца до една година; чрез приоритет на промоцията на здраве и интегрираната профилактика на болестите; чрез предотвратяване и намаляване на риска за здравето на гражданите от неблагоприятното въздействие на факторите на жизнената среда; с особена здравна закрила на деца, бременни, майки на деца до една година и лица с физически увреждания и психически разстройства; чрез държавно участие при финансиране на дейности, насочени към опазване здравето на гражданите.

ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ - урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на правото на предучилищно и училищно образование, както и с устройството, функциите, организацията, управлението и финансирането на системата на предучилищното и училищното образование.

ЗАКОН ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ - регулира обществените отношения, свързани с осигуряване на правото на професионално образование и обучение на гражданите, съобразно личните им интереси и възможности; задоволяване на потребностите от квалифицирана работна сила, конкурентоспособна на пазара на труда; осигуряване на условия за функциониране и развитие на системата на професионалното образование и обучение, основаващи се на сътрудничество между нейните институции и органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление и социалните партньори; валидиране на професионални знания, умения и компетентности; регламентира организацията, институциите, управлението и финансирането на системата на професионалното образование и обучение.

ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА - определя основните принципи, управлението и финансирането на дейностите, осъществявани в изпълнение на държавната политика за младежта. Цели създаване на благоприятни условия за пълноценно личностно развитие на младежите и участието им в обществения и икономическия живот, както и приобщаването им в управлението на местно, областно и национално ниво чрез дейности, насърчаващи развитието им в страната.

ЗАКОН ЗА БОРБА С ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ - урежда дейността по предотвратяването и борбата срещу противобществените прояви на малолетните и непълнолетните и по осигуряването на нормалното развитие и възпитание на извършителите им.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ – урежда изпълнението на мерките за защита от домашното насилие; взаимодействието на органите на държавната власт и юридическите лица, които работят за защита от домашно насилие; финансирането на проекти на юридически лица с нестопанска цел за разработване и изпълнение на програмите и обучението по чл. 6, ал. 7 от Закона за защита от домашното насилие.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ – урежда реда за социалните помощи; управлението на системата за социално подпомагане (структурата на държавната администрация за социално подпомагане) и обществения контрол над социалните помощи.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО – урежда условията и реда за прилагане на мерките за закрила на детето, предоставяне на финансови помощи и контрол за спазване правата на детето

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ – урежда реда и начина за прилагане на Закона за хората с увреждания; избора на членове – представители на организациите на и за хората с увреждания, тяхното финансиране (когато са с национална представителност); индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания; подкрепата за социално приобщаване (в т.ч. заетост, рехабилитация и други); достъпна среда; финансова подкрепа; създаването и поддържането на информационна система за хората с увреждания в България.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ регламентира реда за насочване за ползване на социални услуги, както и за

изготвяне и актуализиране на индивидуалната оценка на потребностите и на индивидуалния план за подкрепа. Определя минималното съдържание на договора за ползване на социални услуги. Урежда редът за сътрудничество и координация между доставчиците на социални услуги, както и координацията при подкрепа от различни системи. Определя условията и реда за ползване на заместваща грижа. Дефинира елементите на разходите, които формират размерите на стандартите за делегираните от държавата дейности за различните социални услуги, както и начинът за формиране на размера на таксите за ползване на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет.

НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ, ПОДБОР И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ПРИЕМНИ СЕМЕЙСТВА И НАСТАНЯВАНЕ НА ДЕЦА В ТЯХ – урежда условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях.

НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ИЗОСТАВЯНЕТО НА ДЕЦА И НАСТАНЯВАНЕТО ИМ В ИНСТИТУЦИИ, КАКТО И ЗА ТЯХНАТА РЕИНТЕГРАЦИЯ – урежда условията и реда за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции; реинтеграция на детето в семейството; подкрепа на бременните жени, при които има основателен риск да изоставят детето след раждането.

НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЗАКРИЛА НА ДЕЦА С ИЗЯВЕНИ ДАРБИ – регламентира системата от мерки за гарантиране развитието на дарбите на децата, която им осигурява финансово подпомагане и възможности за изява. Право на закрила по наредбата има всяко дете с изявени дарби в областта на науката, изкуството или спорта. Закрилата се предоставя с цел насърчаване на творческите заложби и потребности на децата; осигуряване на възможности и условия за постъпване в спортни училища и в училища по изкуствата; финансово подпомагане и стимулиране чрез стипендии и специализирани образователни програми.

НАРЕДБА № 1 ОТ 5 ЯНУАРИ 2018 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ДЕЗИНФЕКЦИИ, ДЕЗИНСЕКЦИИ И ДЕРАТИЗАЦИИ – урежда реда за физическите и юридическите лица, работещи като специализирани фирми и организации, извършващи дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни (ДДД) дейности срещу заплащане; обособени звена, извършващи ДДД дейности за ведомствени нужди. ДДД се извършват с цел намаляване числеността на преносители, причинители, резервоари и вредни организми до степен, безопасна за здравето на човека.

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

НАРЕДБА ЗА ДЕТСКИТЕ И УЧЕНИЧЕСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ С ОБЩА ЦЕНА, ИНИЦИИРАНИ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ - урежда условията и реда за извършване на детски и ученически туристически пътувания с обща цена в страната и в чужбина, иницирани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, както и изискванията, на които следва да отговарят категоризираните по Закона за туризма туристически обекти при предоставяне на туристически услуги на деца и ученици под формата на детски лагер. Туристическите пътувания могат да се организират под формата на детски лагери, екскурзионно летуване, походи, училища сред природата (зелени училища, пътуващи училища), ски ваканции и обучение по зимни спортове и други пътувания с образователна, възпитателна, културно-развлекателна и опознавателна цел.

НАРЕДБА № I-51 ОТ 12 МАРТ 2001 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПОЛИЦЕЙСКА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО – Полицейската закрила е спешна мярка, предоставена на дете от специализираните органи на МВР. Предоставя се, когато детето е обект на престъпление; има непосредствена опасност за живота или здравето на детето; има опасност детето да бъде въввлечено в извършването на престъпление; детето е изгубено или е в безпомощно състояние; детето е останало без надзор.

НАРЕДБАТА ЗА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ – определя стандартите за качество на социалните услуги, критериите за изпълнение на стандартите, основните принципи за разработване от доставчиците на социални услуги на програми за развитие на качеството на услугите; методите за мониторинг на качеството на услугите; минимални изисквания за квалификацията на служителите и други.

НАРЕДБА ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ЗАКРИЛА НА ДЕЦА НА ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА – осигурява закрила на децата чрез защитата им от опасностите за тяхното физическо, психическо и нравствено развитие; насърчаване готовността и способността на децата да поемат отговорност сами за себе си. Закрилата се осъществява при съблюдаване отговорността на родителите, институциите и лицата, на които е възложено отглеждането и възпитанието на децата.

Специализирана закрила се осъществява чрез определяне на условия и ред за осъществяване на специализирана закрила на деца на обществени места; определяне на условия и ред за провеждане на организирани прояви за деца на обществени места; обучение на децата за предотвратяване на риска и за необходимото поведение при възникване на кризисни ситуации.

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

НАРЕДБА № 6 ОТ 10.08.2011 ЗА ЗДРАВΟΣЛОВНОТО ХРАНЕНЕ НА ДЕЦАТА НА ВЪЗРАСТ ОТ 3 ДО 7 Г. В ДЕТСКИ ЗАВЕДЕНИЯ - урежда изискванията за здравословно хранене на децата, организирано на територията на общински, държавни и частни детски заведения. С приложение в детските градини; специализираните институции за предоставяне на социални услуги за деца, в които се отглеждат деца на възраст от 3 до 7 години; детските лагери за деца на възраст от 3 до 7 години; училищата (по отношение на децата от подготвителните групи).

НАРЕДБА № 9 ОТ 2016 Г. ЗА ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – урежда условията и реда за откриване, преобразуване, промяна и закриване на институциите в системата на предучилищното и училищното образование; условията и реда за определяне на националните училища и на иновативните училища.

НАРЕДБА № 10 ОТ 2016 Г. ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – определя държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование – за учебното и неучебното време; формите на обучение; училищния, държавния и допълнителния план-прием; изпитите за проверка на способностите за училищата с профил "Изобразително изкуство", "Музика" и "Физическо възпитание и спорт" и за специалности от професиите от област на образование "Изкуства" от Списъка на професиите за професионално образование; приемането и преместването на учениците; обучение по майчин език и култура на пребиваващите в страната ученици в задължителна училищна възраст, чиито родители са граждани на други държави членки и упражняват трудова дейност на територията на Република България. Урежда и изискванията към иновативните елементи в организацията на дейностите в иновативните училища.

НАРЕДБА ЗА ПОЗНАВАТЕЛНИТЕ КНИЖКИ, УЧЕБНИЦИТЕ И УЧЕБНИТЕ ПОМАГАЛА – определя държавния образователен стандарт по чл. 22, ал. 2, т. 13 от Закона за предучилищното и училищното образование, който включва:

1. изискванията към съдържанието, графичния дизайн, полиграфическото и електронното изпълнение на познавателните книжки, учебниците и учебните помагала;
2. условията и реда за оценяване и одобряване на проектите на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти и на промените в тях, включително определянето на оценителите;
3. условията и реда за оценяване и одобряване на проектите на учебни помагала за подпомагане на обучението, организирано в чужбина;

4. условията и реда за утвърждаване на списъка на познавателните книжки, учебниците и учебните комплекти, които може да се използват в системата на предучилищното и училищното образование;

5. условията и реда за утвърждаване на списъка на учебните помагала за обучението по т. 3.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО – ежегодна; регламентира задълженията на всички държавни институции, ангажирани в изпълнението на дейностите осигуряващи спазване и закрила на правата на децата в България в съответствие с техния най-добър интерес.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ЗЛОУПОТРЕБАТА С ДЕЦА 2017 – 2020 - ориентирана към правата на детето, а не към благосъстоянието му. Основен приоритет е гарантирането на достойнството и физическата и психологическата цялост на децата като носители на права, а не възприемани като „жертви“.

III: МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ

Конвенция на ООН за правата на детето - Приета от ОС на ООН на 20.11.1989 г. Ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991 г. - ДВ, бр. 32 от 23.04.1991 г. В сила от 3.07.1991 г.

Конвенцията за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване от 1993 г., ратифицирана със закон, приет от 39 НС на 31.01.2002 г. – ДВ, бр. 16 от 12.02.2002, в сила за РБългария от 01.09.2002 г.

Хагската конвенция за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата от 1996 г., ратифицирана със закон, приет от 40 НС на 18 януари 2006 г. - ДВ, бр. 9 от 2006 г. В сила за Република България от 1.02.2007 г.

Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие – приета на 2.11.2011 г. – ДВ, бр. 90 от 2011 г.

Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца от 1980 г., ратифицирана със закон, приет от 39 НС на 21.02.2003 г. - ДВ, бр. 20 от 4.03.2003 г., в сила от 01.08.2003 г.

Конвенция № 182 (МОТ) относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детския труд, ратифицирана със закон, приет от 38 НС на 21.06.2000 г. - ДВ, бр. 54 от 4.07.2000 г., в сила от 28.07.2001 г.

Конвенция за престъпления в кибернетичното пространство - Приета на 109 заседание на Комитета на министрите на Съвета на Европа и открита за подписване в Будапеща на 23 ноември 2001 г., обн. В ДВ, бр. 29 от 5.04.2005 г.

Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

родителските права, ратифицирана със закон, приет от 39 НС на 26.02.2003 г. - ДВ, бр. 21 от 7.03.2003 г., в сила от 1.10.2003 г.

Регламент № 2201/2003 г. на Съвета (ЕО) относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и по делата, свързани с родителската отговорност (отменя Регламент 1347/2000)

Регламент № 4/2009 г. на Съвета (ЕО) относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка

Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето 2022 - 2027 г.

Стратегията на ЕС за борба с наркотиците 2021 - 2025

Насоки на ООН за алтернативна грижа за деца

Общи европейски насоки за преход от институционална грижа към грижи в общността